

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.4.11
KOM(2011) 184 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1608/2003/EB dėl mokslo ir
technologijų statistikos įgyvendinimo**

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1608/2003/EB dėl mokslo ir technologijų statistikos įgyvendinimo

SANTRAUKA

Oficiali Europos Sąjungos mokslo, technologijų ir inovacijų statistika (toliau – MTI statistika) iš esmės grindžiama 2003 m. liepos 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 1608/2003/EB dėl Bendrijos mokslo ir technologijų statistikos rengimo ir plėtros¹. Glaudžiai bendradarbiaudamas su valstybėmis narėmis, Eurostatas įgyvendino šį sprendimą teisinėmis priemonėmis, naudodamas savanoriškai teikiamus surinktus duomenis ir pats rengdamas statistinius duomenis.

Šioje ataskaitoje įvertinamas atskirų Sprendimo 2 straipsnyje nurodytų statistikos srities veiksmų įgyvendinimas. Šiais veiksmais siekiama sukurti mokslo, technologijų ir inovacijų statistikos informacinę sistemą, skirtą ES politikai remti ir stebėti.

Komisijos reglamentai (EB) Nr. 753/2004 ir Nr. 1450/2004, kuriais įgyvendinamas Sprendimas 1608/2003/EB, yra susiję su valstybių narių statistikos institucijų per Europos statistikos sistemą (toliau – ESS) reguliariai dviem būdais renkamais statistiniais duomenimis. Tiek mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (toliau – MTTP), tiek inovacijų statistiniai duomenys, renkami pagal minėtus įgyvendinimo reglamentus, pripažinti ir plačiai naudojami ES MTI srities politikos stebėsenai.

Minėtame reglamente aprašyti ne tik MTTP duomenys, bet ir kita MTI statistikos sričių statistinė veikla, susijusi su įvairiomis sritimis, pvz., žmogiškieji mokslo ir technologijų ištekliai, pažangiųjų technologijų pramonės šakos, žiniomis pagrįstos paslaugos ir patentai. Šių sričių statistiką Eurostatas rengia tiesiogiai, naudodamas esamus pagrindinius duomenis ir statistiką (išorinius arba vidinius Eurostato duomenis). Tokie duomenys papildomi ESS narių savarankiškai teikiamais statistiniais duomenimis apie mokslinį daktaro laipsnį įgijusių asmenų karjerą.

Dėl politikos gairių ir stebėsenos tapo dar svarbiau, kad statistiniai duomenys būtų kokybiškesni, ypač todėl, kad politikos tikslai nustatomi pagal statistinę informaciją. Strategijoje „Europa 2020“, kaip ir jos pirmtakėje Lisabonos strategijoje, nustatytas aiškus MTTP intensyvumo tikslas (iki 2020 m. padidinti MTTP skiriamų investicijų lygį iki 3 proc. ES BVP), todėl ypač svarbu, kad apskaičiavimų kokybė būtų ir išliktų aukšta.

Priėmus minėtus reglamentus, kuriais įgyvendinamas Sprendimas Nr. 1608/2003/EB, įtvirtinta MTI duomenų kokybė. Vėliau duomenys laipsniškai ir nuolat tobulinti, o jų kokybė atidžiai stebėta. Siekiant teikti naujausią ir kokybiškiausią statistiką tariamasi dėl tarptautinių standartų ir metodikos, ir jų laikomasi, be to, nuolatos diskutuojama dėl jų reikalingumo atsižvelgiant į dinamišką apskaičiavimo sistemą.

Toliau vystant MTI statistiką bus atsižvelgiama tiek į prioritetus, nustatytus pagal politinius poreikius, tiek į bendrą ESS raidą. Atsižvelgiant į prioritetus, išdėstytus strategijoje „Europa 2020“ ir pavyzdinėje Inovacijų sąjungos iniciatyvoje, bus siekiama derinti naujus veiksmus ir tolesnio turimos MTI statistikos tobulinimo veiklą.

¹ OL L 230, 2003 9 16, p. 1.

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1608/2003/EB dėl mokslo ir technologijų statistikos įgyvendinimo

1. ĮŽANGA

Ši ataskaita susijusi su 2003 m. liepos 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1608/2003/EB dėl Bendrijos mokslo ir technologijų statistikos rengimo ir plėtros (toliau – Sprendimas) įgyvendinimu.

Tai antroji ataskaita, kurią Komisija turi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai pagal Sprendimo 5 straipsnį. Pirmoji ataskaita priimta 2007 m. gruodžio 14 d.²

2010 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba priėmė darbo vietų kūrimo ir pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategiją „Europa 2020“³. Ji taip pat patvirtino penkis pagrindinius ES tikslus, kurių vienas yra sudaryti geresnes inovacijų ir MTTP sąlygas, visų pirma siekiant padidinti bendrą šio sektoriaus viešųjų ir privačiųjų investicijų lygį iki 3 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP).

Be to, 2010 m. spalio 6 d. komunikate⁴ Komisija pasiūlė taikyti rodiklį, atspindintį MTTP ir inovacijų intensyvumą ir, siekdama stebėti bendrą inovacijų įgyvendinimą, rengti kasmetinę Mokslinių tyrimų ir inovacijų sąjungos veiklos suvestinę⁵.

Konkurencingumo taryba taip pat ragino nustatyti nedidelį ir pastovų rodiklių rinkinį, kuris būtų veiksminga priemonė, atitinkanti politinius Tarybos tikslus ir strategijas, skirtus stebėti visiško Europos mokslinių tyrimų erdvės⁶ įgyvendinimo pažangą (Europos bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų rinkos, kurioje mokslininkai, idėjos ir žinios gali laisvai judėti).

Ataskaitoje atsižvelgiama, kaip siekiant remti ir stebėti ES politiką naudojama mokslo, technologijų ir inovacijų statistinės informacijos sistema. Pirmoje ataskaitos dalyje daugiausia dėmesio skiriama Sprendimo 2 straipsnyje nurodytų priemonių įgyvendinimui. Kitose dalyse aptariama duomenų kokybė, sąnaudos ir statistinių duomenų teikimo našta. Paskutinėje ataskaitos dalyje dėmesys skiriamas strateginiams veiksams, kurių reikėtų imtis artimiausioje ateityje.

2. SPRENDIMO ĮGYVENDINIMAS

2.1 Komisijos atliekami įgyvendinimo veiksmai

Eurostatas Sprendimą Nr. 1608/2003/EB įgyvendino teisinėmis priemonėmis, naudodamas savanoriškai valstybių narių surinktus duomenis ir pats rengdamas statistinius duomenis.

Šiuo metu galioja du įgyvendinimo reglamentai:

Sprendimo 2 straipsnio 1 ir 2 dalys

• 2004 m. balandžio 22 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 753/2004, įgyvendinančiu Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 1608/2003/EB dėl mokslo ir technologijų statistikos⁷, kuriame ypač daug dėmesio skiriama MTTP statistikai. Šis reglamentas taip pat taikomas

² COM(2007) 801.

³ CO EUR 9, CONCL 2.

⁴ COM(2010) 546. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetu. Pavyzdinė iniciatyva „Europa 2020“. Inovacijų sąjunga.

⁵ COM(2010) 546.

⁶ 2945-tasis Konkurencingumo tarybos susitikimas, Briuselis, 2009 5 29.

⁷ OL L 118, 2004 4 23, p. 23.

mokslo ir technologijų žmogiškųjų išteklių statistikai (toliau – MTŽI statistika), pažangiųjų technologijų pramonės šakų ir žiniomis pagrįstų paslaugų statistikai, patentų statistikai ir kitai MTI statistikai (tačiau valstybėms narėms nėra skiriamos tiesioginės užduotys).

Sprendimo 2 straipsnio 2 dalis (inovacijos)

- 2004 m. rugpjūčio 13 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1450/2004, įgyvendinančiu Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 1608/2003/EB dėl Bendrijos inovacijų statistikos rengimo ir plėtros⁸.

Tiek MTTP, tiek inovacijų statistiniai duomenys, renkami pagal minėtus įgyvendinimo reglamentas, yra pripažinti ir plačiai naudojami ES MTI srities politikos stebėsenos duomenys.

Toliau išdėstomi pagrindiniai įvairių MTI statistikos sričių pasiekimai.

2.1.1 MTTP statistika (įskaitant valstybės biudžeto asignavimų ar išlaidų MTTP (toliau – VBAIMTTP) statistiką)

MTTP statistika naudojama Europos MTTP rezultatams vertinti. MTTP sąnaudų ir šioje srityje dirbančio personalo duomenys, kuriuos pateikia MTTP įmonės arba institucijos, skaičiuojami pagal įvairius kriterijus ir skirstymus. Ši statistika yra grindžiama Fraskačio vadovu ir bus naudojama, *inter alia*, apskaičiuojant strategijoje „Europa 2020“ nustatytus rodiklius, skirtus viešųjų ir privačių MTTP investicijų intensyvumui vertinti. Iki šiol jie buvo taikomi apskaičiuojant Lisabonoje ir Barselonoje vykusiuose Europos Vadovų Tarybos susitikimuose nustatytą rodiklį, taikomą MTTP intensyvumui vertinti.

Pagrindiniai pasiekimai:

- daugiau parengtų duomenų ir geresnė jų kokybė, duomenų rinkimo klausimyno ir laiko eilučių derinimas su OECD;
- susitarta dėl iš užsienio finansuojamos MTTP vertinimo;
- pradėti vertinti įvairių Europos šalių bendrai koordinuojami moksliniai tyrimai (VBAIMTTP ir tarptautiniai viešojo sektoriaus MTTP dalyviai)
- geresnė duomenų kokybė ir labiau suderinti duomenys, taikant nustatytas kokybės ataskaitas ir remiantis jomis pradėti tobulinimo veiksmai.

2.1.2 Europos inovacijų statistika

Bendrijos inovacijų tyrimais vertinami šios srities Europos įmonių veiklos rezultatai. Pagal tyrimus rengiami inovacijų veiklos, įvairių rūšių inovacijų, inovacijų išlaidų, rezultatų arba inovacijų srities bendradarbiavimo rodikliai. Šie tyrimai yra vienintelis suderintas šaltinis, kuriuo naudojantis vertinamos Europos ir kitų šalių inovacijos. Jie grindžiami vadinamuoju Oslo vadovu.

Pagrindiniai pasiekimai:

- 2005 m. išleistas Eurostato ir OECD Oslo vadovas, taip pat skirtas organizacinėms ir rinkodaros inovacijoms;
- parengti keli Bendrijos inovacijų tyrimų etapai taikant suderintą klausimyną ir metodiką, įskaitant *ad hoc* modulius, susijusius su ekologiškėmis inovacijomis, kūrybingumu ir įgūdžiais (atitinkamai 2008 ir 2010 m.);

⁸ OL L 267, 2004 8 14, p. 32.

- suteikta ir išplėsta prieiga prie BIT mikroduomenų per Eurostato centrą SAFE ir išleisti platesniems moksliniams poreikiams skirti CD-ROM diskai.

Sprendimo 2 straipsnio 2 dalis (MTŽI, patentai ir pažangiųjų technologijų statistika)

2.1.3 Mokslo ir technologijų žmogiškųjų išteklių statistika, pažangiųjų technologijų pramonės šakų, žiniomis pagrįstų paslaugų ir patentų statistika

Remiantis Kanberos vadovu, MTŽI statistika vertinama mokslo ir technologijų sričių trečiosios pakopos studijas baigusios arba šiose srityse dirbančios darbo jėgos dalis. Pažangiųjų technologijų ir žinių srities statistika stebimi ekonomikos sektorių, kuriuose labai intensyviai naudojamos žinios (pvz., farmacijos, kompiuterių, telekomunikacijų, aviacijos, MTTP) sektoriai. Šiuos du statistikos rinkinius rengia Eurostatas, naudodamas iš kitų tyrimų gautus statistinius duomenis ir Eurostato statistinių duomenų rinkinius. Patentų statistiniai duomenys paprastai naudojami kaip produkcijos rodikliai, susiję su mokslu, technologijomis ir inovacijomis; šiuos rodiklius Eurostatas rengia pagal administracinius duomenis, gautus iš Europos patentų biuro ir kitų didelių patentų biurų. Lyginant su patentais susijusią veiklą pasauliniu mastu galima įvertinti atskirų šalių ekonomikos inovacinį pajėgumą.

Pagrindiniai pasiekimai:

- atsižvelgiant į didelius naudotojų poreikius kartu su OECD ir UNESCO Statistikos institutu (UIS) parengta ir plačiai taikoma valstybėse narėse tiesiogiai savanoriška renkama mokslinį daktaro laipsnį įgijusių asmenų karjeros raidos statistika (toliau – DLIA statistika), ją rengiant renkama informacija apie šalyje nuolat gyvenančius mokslinį daktaro laipsnį įgijusius asmenis, įskaitant jų asmenines ypatybes, išsilavinimą ir profesinę veiklą, tarptautinį judumą ir pan.;
- remiantis turimais duomenų šaltiniais toliau ir nuodugniau reguliariai rengiama MTŽI ir pažangiųjų technologijų statistika;
- įvertinti pagrindiniai klasifikatoriai ir galimybės pagal juos teikti informaciją apie žiniomis pagrįstą ekonomiką (ekonominę veiklą);
- kartu su kitomis tarptautinėmis institucijomis (Europos patentų biuru (EPB), Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacija (WIPO), JAV patentų ir prekės ženklų biuru (USPTO), Japonijos patentų biuru (JPO), JAV nacionaliniu mokslo fondu (NSF) arba OECD) sukurta ir toliau tobulinama suderintų neapdorotų duomenų bazė EPB PATSTAT, kurioje be kitų duomenų teikiama informacija apie EPB gautus prašymus suteikti patentą ir USPTO suteiktus patentus;
- bendradarbiaujant su minėtais pagrindiniais patentų duomenų ir statistikos naudotojais 2009 m. papildytas ir peržiūrėtas OECD Patentų vadovas;
- siekiant rengti papildomą patentų statistiką, t. y. patentų koncentracijos santykius, ir priskirti pareiškėjus, prašančius suteikti patentą, atitinkamiems instituciniams sektoriams, patobulintas ir taikomas Eurostato pareiškėjų, prašančių suteikti patentą, pavadinimų derinimo metodas; pirmoji dviejų metodų versija taikyta 2006 m. EPB ir USPTO pareiškėjų pavadinimams; 2009 m. metodai buvo atnaujinti pagal visus EPB PATSTAT pareiškėjų pavadinimus;
- nuo 2005 m. stengiantis geriau apdoroti duomenis ir vystyti metodiką tapo įmanoma išplėsti patentų rodiklius, pvz., pažangiųjų technologijų, biotechnologijų, užsienio nuosavybės, ES vidaus ir tarptautinių bendrų patentų, patentų citavimo, energijos technologijų.

Sprendimo 2 straipsnio 2 dalis (pagal lytį suskirstyti statistiniai duomenys)

MTTP duomenų rinkinio, MTŽI ir savanoriškai teikiamos DLJA statistikos kintamuosius rodiklius, susijusius su darbuotojais, prireikus galima skirstyti pagal lytį. Tai labai pravertė rengiant moterų vaidmens moksle Komisijos ataskaitą (*She Figures*) 2006 ir 2009 m.

Sprendimo 2 straipsnio 3 dalis

Metodinis darbas buvo tęsiamas glaudžiai bendradarbiaujant su kitais tarptautiniais partneriais, ypač OECD. Todėl, be kita ko, buvo galima sudaryti naujus ir peržiūrėtus vadovus (kaip nurodyta pirmiau), patobulinti MTTP ir DLJA duomenų rinkimo priemonės ir procesus. Atsižvelgiant į peržiūrėtus pagrindinius klasifikatorius (ekonominės veiklos, produktų, taip pat susijusių su socialiniais ir ekonominiais tikslais) atnaujinti standartai ir klasifikatoriai.

Sprendimo 2 straipsnio 5 dalis

Eurostato statistinė interneto duomenų bazė yra pagrindinė išsamių MTI duomenų ir susijusių dokumentų sklaidos priemonė; šia baze galima naudotis nemokamai. Be šios duomenų bazės duomenims skleisti naudojami įvairūs statistiniai leidiniai ir informaciniai biuleteniai. Be to, pagrindiniai nustatyti faktai skelbiami Eurostato svetainės skiltyje „Paaiškinta statistika“ (angl. *Statistics Explained*). Be šių statistinių duomenų, Eurostatas per savo centrą SAFE ir išleistuose CD-ROM diskuose pradėjo siūlyti moksliniams tikslams skirtą prieigą prie BIT mikroduomenų. Tai buvo labai naudinga atliekant tarptautinius inovacijų tyrimus tiek Komisijoje, tiek kitur. Komisija taip pat platina MTI duomenis keliose politikos ataskaitose (visų pirma susijusiose su strategija „Europa 2020“ ir jos pirmtake).

2.2 MTI statistikos įgyvendinimas valstybėse narėse

Šioje dalyje trumpai aprašomos valstybių narių įgyvendinamos priemonės, susijusios su iš valstybių narių tiesiogiai surinkta MTI statistika: MTTP ir VBAIMTTP statistika, Bendrijos inovacijų tyrimai ir savanoriškai teikiama DLJA statistika. Kitose srityse naudojami kiti turimi duomenų šaltiniai, neįtraukti į valstybių narių atliktinus MTI tyrimus.

MTTP ir VBAIMTTP statistika

Laikydamosi Reglamento (EB) Nr. 753/2004 reikalavimų daugelis šalių atitinkamai pritaikė savo nacionalinius klausimynus ir 2002–2003 m. ir vėlesnių metų duomenų rinkimo sistemas. Kaip nurodyta pirmoje ataskaitoje, kelios šalys pirmuosius dvejus privalomus ataskaitinius metus (2003 ir 2004 m.) negalėjo perduoti MTTP ir VBAIMTTP duomenų, atsižvelgiant į minėtame Komisijos reglamente padarytą specialią nuorodą į duomenų išsamumą ir terminų laikymąsi. Vėliau duomenų buvo teikiama daugiau ir kur kas geriau laikytasi terminų.

Vykdam sistemine statistikos teisės aktų laikymosi stebėseną, šešioms valstybėms narėms pateikti pranešimai dėl teisės aktų reikalavimų nesilaikymo teikiant 2006–2008 m. ataskaitinių metų duomenis. Šiuo metu taikymo srities problemos ir vėlavimai teikti duomenis daugiausia yra susiję su nesisteminiais nacionalinių duomenų rengimo sistemų atvejais (atsitiktinės problemos, laikinas išteklių trūkumas, esminis duomenų rengimo pertvarkymas). Perduodami ne visi MTTP kintamieji, kuriuos prašoma teikti savanoriškai.

Europos inovacijų statistika

Pagal Reglamento (EB) Nr. 1450/2004 reikalavimus Bendrijos inovacijų tyrimai tapo valstybių narių standartinės statistikos infrastruktūros dalimi. Pastebėta, kad 2004 m. Bendrijos inovacijų tyrimas sudarė mažesnę naštą ir jį buvo lengviau įgyvendinti nacionaliniu lygmeniu. Atliekant 2006 m. tyrimą, siekiant palengvinti visišką Oslo vadove pateiktos inovacijų apibrėžties taikymą, naudotas savanoriškas darbas; galiausiai, 2008 m. tyrimas privalomai vienodomis sąlygomis buvo taikomas tiek technologinėms (procesas ir produktas), tiek netechnologinėms (organizacinės ir rinkodaros) inovacijoms.

Išskyrus vieną valstybę narę, svarbių neatitikties atvejų nenustatyta. Beveik visos valstybės narės lentelėse pateiktus 2006 ir 2008 m. duomenis pateikė laiku ir išsamiai. Gavus duomenis buvo galima laiku išplatinti ES duomenis, skirtus svarbiai Komisijos ataskaitai dėl inovacijų. Vis dėlto Eurostatas negauna visų nacionalinių mikroduomenų rinkinių arba visų pageidaujamų kintamųjų, nes šie duomenys toliau teikiami savanoriškai.

Mokslinį daktaro laipsnį įgijusių asmenų karjeros raidos statistika (DLĪA statistika)

Atsižvelgiant į didelius statistikos naudotojų poreikius, 2006 ir 2007 m. daugiau nei 20 valstybių narių savanoriškai pradėta rengti DLĪA statistika. Šalys pradėjo rengti statistiką naudodamos nacionalinius administracinius duomenų šaltinius ir registrus, sudaryti nacionalinius imčių sąrašus, taikomus visiems šalyje nuolat gyvenantiems mokslinį daktaro laipsnį įgijusiems asmenims, apskaičiuoti imties dydį, sudaryti nacionalinius apklausos klausimynus ir kurti duomenų rinkimo metodus. Ši veikla buvo tęsiama atliekant 2009 m. tyrimą, per kurį buvo tikrinamas koncepcijų, apibrėžčių ir duomenų gavimo sistemų patikimumas. 2011 m. gavus šios apklausos duomenis DLĪA statistiniai duomenys bus įvertinti išsamiau.

3. DUOMENŲ KOKYBĖ

Sprendimo 2 straipsnio 4 dalis

MTI statistinių duomenų kokybė grindžiama Europos statistikos praktikos kodekse⁹ nustatytais 15 pagrindinių principų. Su valstybių narių institucijų ir jų organizacijų bendraisiais instituciniais bruožais (profesinė nepriklausomybė arba išteklių adekvatumas) susiję keli principai, svarbūs bendrai Europos statistikos kokybei, o kai kurie principai (kaip antai patikima vadovais pagrįsta metodika) yra nustatyti tarptautiniu mastu, bendrai ir nuolatos vertinami ir prieinami visiems. Keli kokybės principai, tiesiogiai susiję su MTI tyrimais, yra nustatyti ir stebimi reguliariai rengiant kokybės ataskaitas (*inter alia*, tikslumas, suderinamumas ir palyginamumas).

Nuo 2007 m. Eurostatas renka nacionalines MTTP ir VBAIMTTP statistikos kokybės ataskaitas ir nuo 2004 m. kas dvejus metus – Bendrijos inovacijų tyrimų kokybės ataskaitas. Savanoriškai teikiamos DLĪA statistikos kokybės ataskaitos buvo įtrauktos į nacionalinių metaduomenų nuostatas abiem duomenų rinkimo etapams.

Kai kurios srityse kylančios statistikos kokybės problemos išdėstytos toliau.

- **MTTP statistika.** Iš esmės buvo laikomasi OECD Fraskačio vadove pateiktų duomenų rinkimo rekomendacijų. Europos MTTP statistikos kokybė pagerėjo įgyvendinus Reglamentą (EB) Nr. 753/2004. Duomenų naudotojai nepareiškė skundų dėl duomenų reikalingumo, tikslumo arba palyginamumo. Vis dėlto reikėtų tobulinti taikymo sritį ir apskaičiavimus.

- **Europos inovacijų statistika.** Nacionalinių duomenų rinkinių teikimas laiku, išsamumas ir palyginamumas pagerėjo dėl trumpesnių ir aiškesnių klausimynų, geresnio duomenų rengimo ir įgyvendinimo proceso nacionaliniu lygmeniu ir geresnio respondentų inovacijų sąvokų suvokimo. Naudotojams duomenys buvo labai aktualūs ir, jų nuomone, skaitiniai kintamieji turėtų būti dar geriau palyginami ir tikslesni. Manoma, kad pagal Reglamentą (EB) Nr. 1450/2004 parengtas suderintas klausimyno pavyzdys leido geriau lyginti gautus rezultatus.

⁹ COM(2005) 217.

- **DLĖA statistika.** 2006 m. renkant DLĖA duomenis buvo pirmą kartą bandoma surinkti daug duomenų apie asmenis, įgijusius mokslinį daktaro laipsnį. Sunkiausia buvo rasti tinkamos imties šaltinių, kad būtų galima kartu įvertinti ir tarptautinio judumo klausimus.

- **Kita MTI statistika.** Kitose srityse geresnė kokybė daugiausia priklauso nuo geresnių pagrindinių duomenų. Nemaža pažanga padaryta naudojant ES darbo jėgos tyrimo, prekybos statistikos arba iš PATSTAT duomenų bazės duomenis. Klasifikatoriai buvo atnaujinti pagal peržiūrėtus ekonominės veiklos ir produktų klasifikatorius.

4. SĄNAUDOS IR NAŠTA

Eurostatas vertina kelių statistikos sričių dėl verslo statistikos patiriamas sąnaudas ir atsirandančią naštą. Pagal naujausią, 2009 m. birželio mėn. valstybėse narėse pradėtą bendrą respondentų naštos analizę, MTI statistika (MTTP ir inovacijų statistika) užima 10-tą vietą (iš 16 rūšių gaunamos verslo statistikos) pagal bendrovėms respondentėms tenkančią naštą. Metinė MTI statistikos našta šiek tiek kinta, atsižvelgiant į tai, kad inovacijų statistika renkama kas dvejus metus.

Priėmus Tarybos sprendimą Nr. 1608/2003/EB mėginta rinkti susijusio duomenų rinkimo sąnaudų ir naštos duomenis. Teikiant reguliarias kokybės ataskaitas buvo prašoma nurodyti konkrečias priemones, tačiau buvo gana sunku gauti tokius duomenis (ypač suderintus), pagal kuriuos būtų galima lyginti arba vertinti bendras sąnaudas. Daug valstybių narių nurodė, kad bus neįmanoma atskirti MTTP ir inovacijų tyrimų ir duomenų rinkimo sąnaudų, tiek kito verslo ir susijusios statistikos, tiek panašios veiklos, pagrįstos tik nacionaliniais poreikiais. Tais atvejais, kai duomenų yra, skirtingose valstybėse narėse arba valstybių narių atsakingose institucijose ataskaitoms naudojami skirtingi metodai, todėl šios informacijos neįmanoma tinkamai palyginti arba paskelbti atskirų sąnaudų įverčių.

Atsižvelgiant į tai, vidutinio dydžio našta (matuojama laiku, kurio reikia užpildyti įmonių sektoriaus MTTP klausimyną) 2007 m. ataskaitiniu laikotarpiu 13 valstybių narių, kurios pateikė duomenis, sudarė nuo 0,7 valandos iki 4 valandų (išskyrus vieną valstybę narę, nurodžiusią 6 valandas). Tipiškiausias nurodomas laikas – 2 valandos. Kiti ekonomikos sektoriai pateikė daug mažiau duomenų, nors laikas, praleistas pildant MTTP klausimyną valdžios ir aukštojo mokslo sektoriuose buvo daug ilgesnis, nei įmonių sektoriuje, nors šie sektoriai gana panašūs.

Kalbant apie Bendrijos inovacijų tyrimą, pagal kokybės ataskaitoje pateiktą informaciją (2006 ir 2008 m. tyrimų) inovacijų klausimynui užpildyti skirtas laikas truko nuo 0,45 iki 4,5 valandos (ilgiausias – 6 valandos). Tipiškas laikas buvo atitinkamai 1,7 valandos ir 2 valandos, todėl gana panašus į MTTP tyrimo laiką. Nepakankami įrodymai, nustatyti gavus po abiejų tyrimų atskirų valstybių narių pateiktus duomenis, atskleidžia, kad laiko trukmė matuojama respondentų našta 2006–2008 m. nepadidėjo. Atitinkamai, statistikos institucijoms tenkančios sąnaudos 2006–2008 m. išliko gana panašios. Tačiau duomenys apie sąnaudas tebėra nepakankami ir pagal juos negalima atlikti tolesnio tyrimo.

Pagal 2006 m. ir 2009 m. Komisijos biudžetą buvo paskelbti keli dotacijų paraiškų konkursai dėl MTTP ir BIT duomenų rinkimo (savanoriškai teikiamos dalies) bendro finansavimo, naujų rodiklių vystymo galimybių tyrimo ir DLĖA tyrimų finansavimo. Iš viso 2006 m. BIT srities išsipareigojimai buvo 676 782 EUR, o DLĖA srities – 373 311 EUR; atitinkamai dalyvavo 10 ir 7 valstybės narės ir EEE šalys. Iš viso, 2009 m. išsipareigojimai buvo 163 457 EUR MTTP sričiai, 713 475 EUR – BIT sričiai ir 898 610 EUR – DLĖA sričiai; atitinkamai dalyvavo 8,16 ir 13 valstybės narės ir EEE šalys.

Pagal 2004–2006 m. keliems gavėjams skirtas statistikos srities bendradarbiavimo programas *Phare* ir 2004 ir 2005 m. pereinamojo laikotarpio priemonę (keliems gavėjams skirtą

statistikos srities integracijos programą), penktuoju ES plėtros etapu (2004 m.) ir vėliau įstojusioms valstybėms narėms buvo bendrai finansuojami MTTP, BIT ir DLIA tyrimai. Bendra pagal šiuos veiksmus paramos gavėjams skirta suma buvo 219 631 EUR MTTP sričiai, 417 723 EUR – BIT sričiai ir 426 042 EUR – DLIA sričiai; atitinkamai dalyvavo 11, 12 ir 9 paramos gavėjai.

5. TOLESNĖ MTI STATISTIKOS RAIDĄ

Statistika turi būti tam tikru mastu pastovi. Vis dėlto susidomėjimas MTI statistika dėl šios srities pobūdžio nuolat kinta ir dažnai atsiranda nauji naudotojų poreikiai. Europos statistikos sistemos sąlygomis, kurios išdėstytos toliau, ypač sudėtinga tenkinti šiuos naujus poreikius.

5.1 Aplinkos pokyčiai

5.1.1 Naudotojų reikalavimai

Didelis ir nuolatinis politinis susidomėjimas MTTP, inovacijomis ir visa žiniomis pagrįsta ekonomika reiškia nuolatinį MTI statistikai daromą spaudimą. Naudotojų reikalavimai – laiku teikiami, išsamesni, geresnės kokybės duomenys nėra nauji ir į daugelį reikalavimų atsižvelgiama taikant tobulesnes priemones, kaip antai kokybės ataskaitas ir tikslesnę metodiką, ir dalijantis gerąja patirtimi. Pvz., MTTP internacionalizavimas ir inovacijų veiklos plėtra į viešąjį sektorių reikalauja naujų statistinės stebėsenos veiksmų; jų įgyvendinimo galimybės tiriamos atliekant bandomuosius tyrimus. Tikimasi, kad ateityje rengiant MTI statistiką bus nuolatos atsižvelgiama į naujus ir tinkamai pagrįstus poreikius.

5.1.2 ES statistikos rengimo metodas – ateinančio dešimtmečio vizija

Komisijos komunikate dėl Europos statistikos vizijos¹⁰ raginama taikyti labiau integruotus ir sumanesnius statistikos rengimo metodus. Šie metodai yra susiję su statistinių priemonių integravimu, geresniu administracinių šaltinių naudojimu ir statistikos reglamentavimo aplinkos supaprastinimu ir tobulinimu, siekiant gauti išsamesnius statistinius duomenis (kuriuose atsižvelgiama į ateitį), gerinant našumą ir mažinant respondentų našą.

5.1.3 Riboti ištekliai ir prioritetų nustatymas

Pastaraisiais metais nacionalinės statistikos institucijos įvairiomis aplinkybėmis nurodė išteklių trūkumą, dėl kurio kilo rimtų sunkumų laikytis ESS statistinių reikalavimų. Todėl vis svarbiau tampa nustatyti prioritetus ir problemas, susijusias su atliekama ir planuojama statistine veikla.

5.2 Turimos MTI statistikos tobulinimas ir vertinimas

Turima statistika turi atitikti aiškumo ir atitikties tikslui reikalavimus. Visapusiškai taikant reguliarią atitikties stebėseną ir sistemingai rengiant kokybės ataskaitas, turimi duomenų rinkiniai, ypač susiję su MTTP ir inovacijomis, bus nuolatos peržiūrimi pagal reikalingumo ir kokybės kriterijus. Šiuo metu tai yra dar aktualiau, nes strategija „Europa 2020“ bus stebima taip pat ir pagal įvairius MTI rodiklius.

Šiuos veiksmus papildys 2011 m. eilinė peržiūra, t. y. priemonė, kuria atliekamas sudėtingas platesnio pobūdžio vertinimas, pagal kurį bus vertinami ne tik parengti statistiniai duomenys, bet ir jų rengimo procesas, bendradarbiavimas su duomenų tiekėjais ir naudotojais.

Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, ypač didelis prioritetas bus skiriamas šiems klausimams:

¹⁰ COM(2009) 404. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl ES statistikos rengimo metodo: ateinančio dešimtmečio vizija.

- **MTTP statistika.** Bus stengiamasi užtikrinti, kad pagrindinius duomenis vertintų visi MTTP srities dalyviai, arba prireikus tokie duomenys būtų bent įvertinami apytiksliai, nepriklausomai nuo to, ar jie žinomi iš anksto, ir atspindėtų visus ekonomikos sektorius ir pasektorius ir visų dydžių veiklos vienetų, taigi – visą ekonomikos MTTP sritį (išlaidas ir personalą) duotuoju metu. Į tai atsižvelgiant bus parengtas pagrindinis rodiklių, skirtų EMTE stebėti, rinkinys. Bus nustatyta patikima tyrimo atsakymų nebuvimo vertinimo ir MTTP apskaičiavimo problemų sprendimo metodika, siekiant didesnio tarptautinio suderinamumo.

- **Europos inovacijų statistika.** Atsižvelgiant į skirtingas koncepcijas reikia spręsti inovacijų apskaičiavimo problemas. Tai ypač susiję su skaitiniais kintamaisiais, inovacijų išlaidomis ir su inovacijomis susijusia apyvarsta. Be to, bus vertinama, ar išplėtus taikymo sritį (visų rūšių verslo veiklai, visai ekonomikai) būtų gauta naujos informacijos tinkamu lygmeniu ir ar tai įmanoma atlikti metodiškai.

Atsižvelgiant į Europos statistikos viziją, bus įvertinta integruoto MTTP ir inovacijų tyrimo naudojimo strategija, ypač poveikis duomenų kokybei ir palyginamumui. Atliekant šį vertinimą bus siekiama atsižvelgti į visą ESS statistikos infrastruktūrą.

- **DLJA statistika.** 2011 m. bus išsamiai išnagrinėta, kaip 2006 ir 2009 m. buvo rinkti DLJA duomenys, siekiant įvertinti, ar ateityje šiuos duomenis reikėtų rinkti.

- **Patentų statistika.** Bus nagrinėjamas geresnis pagrindinio administracinio šaltinio naudojimas, ypač kiek tai susiję su kitais turimais naujos informacijos ir kintamųjų šaltiniais. Siekiant derėjimo bus visapusiškai naudojama patobulinta metodika.

Turima MTI statistika bus tobulinama (pagal naują veiklą) glaudžiai bendradarbiaujant su OECD ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis, su kuriomis jau pradėta intensyviau koordinuoti šią veiklą. Bus siekiama peržiūrėti tarptautinius metodinius vadovus.

5.3 Nauji rodikliai, nauji duomenų šaltiniai

Naudotojų bendruomenė dažnai prašys naujų rodiklių ir naujų duomenų šaltinių. Vystymo veikla (kuriai nepakanka turimų duomenų šaltinių naudojimo), įskaitant naujus rodiklius, naujus duomenų šaltinius ir netgi tolimesnį turimų duomenų skirstymą (tai gali būti susiję su didesnėmis imtimis arba metodiniu darbu), bus vykdoma tik atlikus išsamų vertinimą ir analizę. Tai gali būti susiję su technologijų patentais arba kitų intelektinės nuosavybės teisių, susijusių su visuomenės problemomis, duomenimis. Tokiomis aplinkybėmis taip pat bus atliekami įgyvendinimo galimybių tyrimai ir bandomieji tyrimai.

5.4 MTI statistiką reglamentuojančių teisės aktų atnaujinimas

Atsižvelgiant į priimtą strategiją „Europa 2020“, įvairias pagal ją parengtas pavyzdines iniciatyvas ir Europos mokslinių tyrimų erdvės stebėseną būtina susitarti dėl nustatytų ES politikos sričių statistinės stebėsenos pagrindo. Ypač svarbu, kad šiam tikslui naudojami rodikliai būtų grindžiami statistika ir kintamaisiais, gaunamais valstybėms narėms reguliariai rengiant statistiką ir numatytais statistikos teisės aktuose.

Todėl Eurostatas ragina peržiūrėti tiek Reglamentą (EB) Nr. 753/2004, tiek Reglamentą (EB) Nr. 1450/2004, ir juos persvarstyti, visų pirma atsižvelgiant į naujausius politikos stebėsenos poreikius. Tai atliekant bus užtikrinama turimos ir naujos statistikos, ir statistikos, kuri gali būti neberengiama, pusiausvyra ir tiriamas integruotų teisės aktų ir tyrimų pagrįstumas. Didžiausias dėmesys tebebus skiriamas duomenų reikalingumui ir kokybei. Nauji teisės aktai bus vertinami ypač atidžiai.